

การพัฒนาระบบสารสนเทศและกิจกรรมการเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนา
ของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย
The Development of Information Systems and Activities to
Strengthen Religious Identity of Buddhists, Christians and
Muslims in Thai Society

สมาพร มังคลัง, รุ่งสุริยา หอมวัน, ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์
Samaporn Mangklang, Rungsuriya Homwan, Thananchai Phatanasing
วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buriram Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-mail: n-mangklang@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องการพัฒนาสารสนเทศและกิจกรรมการเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย 2) ศึกษาระดับการของการใช้ประโยชน์ทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย 3) เพื่อสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศเพื่อการเสริมสร้างกิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรูปแบบในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศผ่าน เพชบุ๊ก โดยมีความถี่ในการเข้าใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5 ครั้งขึ้นไปต่อวัน ในแต่ละครั้งส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเข้าถึง 5 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน และเข้าถึงเนื้อหาทางการศึกษาและนันทนาการ

2. การใช้ประโยชน์ทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก โดยมีการใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการศึกษา คือ เว็บไซต์และยูทูป

(ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.32 และ 4.00) ด้านการเผยแพร่และสื่อสาร คือ เฟซบุ๊กและไลน์ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 และ 4.02) และด้านนันทนาการ คือ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.86)

3. การสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศเพื่อการเสริมสร้างกิจกรรมที่สะท้อนถึง อัตลักษณ์ด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย

พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการที่จะให้ทีมวิจัยได้เผยแพร่ข่าวสารทาง เว็บไซต์ในอันดับหนึ่ง และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์ตัวแทนทางศาสนาทั้ง 3 ศาสนา ได้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องการให้มีการพัฒนาหรือสร้างขึ้นมามากที่สุดคือ การสร้างเว็บไซต์ (Web Site) ที่สามารถประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทาง ศาสนาไปสู่กลุ่มเป้าหมายในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีการเคลื่อนไหวทางเทคโนโลยี ตลอดเวลา ทำให้ผู้วิจัย สนใจพัฒนาเว็บไซต์ที่มีชื่อว่าศูนย์การเรียนรู้และการวิจัยพุทธ วัฒนธรรม โดยนำสื่ออินเทอร์เน็ตมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบสารสนเทศ, อัตลักษณ์ทางศาสนา

Abstract

A research study on the development of information systems and activities to strengthen the religious identity of Buddhism, Christians, Islam in Thai society which has the objectives of the study as following: 1) to study the forms of access to technology for religious education among Buddhists, Christians, and Islam in Thai society, 2) to study the level of utilization of technology for religious education of Buddhists, Christians, and Islam in Thai society, and 3) to create innovative information systems for enhancing activities that reflect the religious identity of Buddhists, Christians, and Islam in Thai society. This research use a qualitative and quantitative research model.

The research result finds that:

1. The model of access to technology for religious education among Buddhists, Christians, and Islam in Thai society found that most of the respondents were female, 55.50 percent, aged 21-30 years, had a bachelor's degree. Have a freelance job Most of them have a form of accessing information technology via Facebook, with the frequency of accessing information

technology 5 or more times per day. Most of them spend 5 hours or more to access information technology per day. And mostly access to educational and recreational content.

2. Utilization of technology for religious studies of Buddhists, Christians, and Islam in Thai society, it was found that the respondents had a high level of technology utilization. The use of various aspects are as follows: Education is the website format, YouTube format (mean 4.32 and 4.00), the distribution and communication is Facebook, LINE format (mean is 4.28 and 4.02.) And television format (average 3.86).

3. Creation of information system innovation for enhancing activities that reflect identity. Religious aspects of Buddhism, Christians, and Islam in Thai society, it was found that the target group needs to have the research team disseminate the news on the website first. And the results from data analysis and interviews with religious representatives of the 3 religions. Media information technology that needs to be developed or created the most is the creation of a website (Web Site) that can publicize and disseminate religious information to groups. Goals in an ever-changing age with technological movements. Make the researcher Interested in developing a website called Multicultural Learning and Research Center By using the internet media to be utilized in the public relations operations for maximum efficiency.

Keywords: Development of Information Systems, Religious Identity

1. บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลได้พยายามกำหนดกรอบเป้าหมาย และขับเคลื่อนการปฏิรูปทั้งทางด้านยุทธศาสตร์ บุคลากร งบประมาณ กฎหมายและปัจจัยอื่น ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยหวังจะเห็นผลที่เกิดต่อเศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นรูปธรรม นั่นคือ ให้สามารถใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้จริง ทั้งในด้านการสร้างขีดความสามารถทางเทคโนโลยี นวัตกรรม การผลักดันให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาในมิติทางสังคม รวมทั้งได้ทบทวนนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและนวัตกรรมในประเทศไทย การก้าวสู่ระบบอินเทอร์เน็ตกำลังจะเปลี่ยนแปลงทุกสิ่ง ทั้งวิถีคิด วิถีดำรงชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง นั่นทำให้โลกเทคโนโลยีที่อยู่เบื้องหน้า กลายเป็นโจทย์ใหญ่สำหรับมนุษย์ทุก

คนบนโลก และถือเป็นความท้าทายที่สุดของประชากรในทุกศาสนา ไม่ว่าจะเป็นชาวพุทธ ชาวคริสต์ และชาวมุสลิม ที่จะต้องศึกษาการดำรงอยู่และการมีบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างกิจกรรมต่างๆของประชากรในทุกกลุ่มศาสนา ทั้งการเข้าถึงได้ สะดวก และความพร้อมของข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า รวมถึงการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

จากข้อมูลเบื้องต้นกล่าวได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เข้ามามีความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยอยู่ในรูปแบบของสื่อต่าง ๆ ทั้งเสียง ภาพและตัวอักษร ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคม ระบบมีสายและไร้สาย รวมทั้งระบบสื่อมวลชน จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเข้าใช้เทคโนโลยี ระดับการเข้าใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทางด้านศาสนาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลาม ในสังคมไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่า การวิจัยนี้จะเป็นงานวิจัยที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทุกศาสนาได้เข้าถึงหลักคำสอนและเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการสร้างเครือข่ายสังคมสันติสุขในสังคมไทยอย่างยั่งยืน ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาระดับการของการใช้ประโยชน์ทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย
3. เพื่อสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างกิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าทางสถิติและวิธีพรรณนา

3.2 พื้นที่การวิจัย

การศึกษาในภาคสนาม ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

พื้นที่หลัก

ชุมชนสะพานยาว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

พื้นที่รอง

ภาคเหนือ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

ภาคกลาง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคใต้ อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พื้นที่เครือข่าย

- 1) วัดโพธิ์น้อย บ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) ชุมชนวัดศิริจันทร์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
- 3) ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ตำบลปราสาททอง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
- 4) ชุมชนบ้านอ้ออุดมสิน ตำบลไพล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

3.3 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. กลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 55 คน
2. กลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลามในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 55 คน
3. กลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 55 คน
4. กลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 55 คน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการสนทนาที่เกิดขึ้นได้โดยทั่ว ๆ ไป โดยไม่เจาะจงเรื่องสถานที่
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน
4. การใช้เครื่องมือการถ่ายภาพ
5. เทปบันทึกเสียง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผสมผสานกับเชิงคุณภาพ โดยใน

เชิงปริมาณเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านรูปแบบ การเข้าถึงและระดับการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยี ส่วนในเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัย เอกสาร เพื่อประมวลองค์ความรู้ ศึกษาแนวคิด หลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยในการพัฒนาระบบสารสนเทศและกิจกรรมเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนา โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งงานวิจัยที่มีผู้รู้ได้ศึกษาไว้ รวมถึงการเก็บข้อมูลเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ที่ได้จากการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตามประเด็นหัวข้อดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาริบทพื้นที่โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย
2. สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนามจากการ สัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นสำคัญ แล้วเน้นการนำผลการวิเคราะห์มาเผยแพร่สู่สังคม ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ
3. ประมวลผลข้อมูลการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อนำผลที่ได้มาช่วยพัฒนาระบบสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงข้อมูลที่เสริมสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนา
4. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 รูปแบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทยประเภทเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย

จากการศึกษาวิจัย รูปแบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทยประเภทเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย อธิบายรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการนับถือศาสนา มีรายละเอียดดังนี้

ด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 55.50 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 44.50 เป็นเพศชาย

ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 40.50 มีอายุอยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.80 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี, ร้อยละ 21.40 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี, ร้อยละ 5.50 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี, ร้อยละ 3.20 มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป และร้อยละ 2.70 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี

ด้านระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50.00 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 18.60 มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี, ร้อยละ 15.90 มีการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา, ร้อยละ 12.30 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ 3.20 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

ด้านอาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 45.00 ประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมา ร้อยละ 24.10 ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ, ร้อยละ 14.50 ประกอบอาชีพเกษตรกร, ร้อยละ 10.00 ประกอบธุรกิจส่วนตัว และร้อยละ 6.40 ประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา

การนับถือศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 62.70 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมา ร้อยละ 20.50 นับถือศาสนาอิสลาม และร้อยละ 16.80 นับถือศาสนาคริสต์

2. รูปแบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 30.90 ใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมา ร้อยละ 27.30 ใช้ช่องทางเว็บไซต์ และร้อยละ 21.80 ใช้ช่องทางไลน์

ความถี่ในการเข้าใช้เทคโนโลยี ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 57.70 มีความถี่ในการเข้าใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5 ครั้งขึ้นไปต่อวัน รองลงมา ร้อยละ 39.50 มีความถี่ในการเข้าใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3 – 4 ครั้งต่อวัน และร้อยละ 2.70 มีความถี่ในการเข้าใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 1 – 2 ครั้งต่อวัน

ระยะเวลาในการเข้าใช้เทคโนโลยี ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 44.10 มีระยะเวลาในการเข้าใช้เทคโนโลยี 5 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน รองลงมา ร้อยละ 26.40 มีระยะเวลาในการเข้าใช้เทคโนโลยี 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน และร้อยละ 17.70 มีระยะเวลาในการเข้าใช้เทคโนโลยี 3 – 4 ชั่วโมงต่อวัน

ประเภทเนื้อหาของเทคโนโลยีที่เข้าถึง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.50 เข้าถึงเนื้อหาของเทคโนโลยีด้านการศึกษา รองลงมา ร้อยละ 38.20 เข้าถึงเนื้อหาของเทคโนโลยี ด้านนันทนาการ และร้อยละ 13.60 เข้าถึงเนื้อหาของเทคโนโลยีด้าน สิ่งแวดล้อม

4.2 ระดับการใช้ประโยชน์ทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาว พุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย

ผลการศึกษาระดับการใช้ประโยชน์ทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบเว็บไซต์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ด้านการ ศึกษา โดยมีระดับการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.32

รูปแบบเฟซบุ๊ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ด้านการ เผยแพร่และสื่อสาร โดยมีระดับการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28

รูปแบบไลน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ด้านการ เผยแพร่และสื่อสาร โดยมีระดับการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02

รูปแบบยูทูป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ด้าน การศึกษา โดยมีระดับการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00

รูปแบบโทรทัศน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการ โดยมีระดับการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.86

นอกจากนี้ในการสัมภาษณ์ผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า ในส่วนของการเข้าถึง เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ นั้นก็เหมือนกับผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น มีการเข้าถึงเฟซบุ๊ก โดยใช้ประโยชน์เพื่อการเผยแพร่ศาสนาให้กับผู้ที่นับถือ และเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ของทาง มัสยิด เป็นการกระจายข่าว ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น ประชาสัมพันธ์การทำกิจกรรม การ ช่วยเหลือ หรือการปฏิบัติตนตามมาตรการ หรือคำสั่งต่างๆของทางจังหวัด เช่น ในช่วงการ ระบาดของสถานการณ์ โควิด-19 โดยขอความร่วมมือในการงดการทำละหมาดที่มัสยิด ให้สมาชิกทำละหมาดที่บ้าน ซึ่งปกติจะมีการทำละหมาดทุกวันศุกร์ ระหว่างเวลา 12.00 - 13.00 น. หรืออาจขึ้นอยู่กับแสงของดวงอาทิตย์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามสำหรับศาสนาอิสลาม สิ่งที่มีความ จำเป็นและเด่นชัดและมีความแตกต่าง ๆ จากศาสนาพุทธ และคริสต์ คือ ศาสนา อิสลาม เป็นศาสนาที่มีการใช้เทคโนโลยีด้านทีวีดาวเทียม เป็นหลักในการเผยแพร่คำสอนต่าง ๆ เช่น ช่องดาวเทียม 220 เป็นการเผยแพร่ของจุฬาราชมนตรี เป็นต้น ซึ่งในส่วนนี้ทางกลุ่มผู้ นับถือศาสนาอิสลาม จะนิยมใช้และเข้าถึงมากที่สุด

4.3 สร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศเพื่อการเสริมสร้างกิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนาในประเด็นการพัฒนา ระบบสารสนเทศเพื่อการเสริมสร้างกิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์และอิสลามในสังคมไทย ได้ระบบสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ซึ่งระบบสารสนเทศนี้จะทำงานด้วยโปรแกรม Web Browser พบว่า สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้ใช้ต้องการให้มีการพัฒนาหรือสร้างขึ้นมากมายนับมากที่สุดคือการพัฒนา เว็บไซต์ (Web Site)

ในการดำเนินการสร้างนวัตกรรมที่เป็นเว็บไซต์ ได้มีการสร้างและพัฒนาแบบ การเข้าถึงของกลุ่มผู้ใช้บริการให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเบื้องต้น ทางนักวิจัยได้ดำเนินการ สร้างเว็บเพจโดยเบื้องต้นได้ใช้เทมเพลตสำเร็จรูปในการทดลองสร้างและพัฒนาเว็บไซต์ เพื่อ การเข้าถึงข้อมูล โดยใช้ชื่อเว็บไซต์ว่าศูนย์การเรียนรู้และการวิจัยพหุวัฒนธรรม (MLCBBBC) โดยในการพัฒนาเว็บไซต์ในครั้งนี้ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเสริมสร้างการเรียนรู้บนพื้นฐาน ความเท่าเทียมของทุกคนในสังคมและเพื่อสร้างความเข้าใจในการศึกษาด้านศาสนาบน พื้นฐานความหลากหลาย โดยเน้นการ เสริมสร้าง เท่าเทียม เรียนรู้ จะเป็นการพัฒนาข้อมูล เบื้องต้น แบ่งกลุ่มข้อมูล ดังนี้

- ฐานข้อมูลศาสนาพุทธ
- ฐานข้อมูลศาสนาคริสต์
- ฐานข้อมูลศาสนาอิสลาม

โดย ฐานข้อมูลทั้ง 3 ฐานข้อมูล จะประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของศาสนา องค์ประกอบความสำคัญของศาสนา หลักคำสอน ภาพกิจกรรม ชาวประชาสัมพันธ์ ฐานข้อมูลวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัยและเครือข่ายวิทยาลัยทั่วประเทศ เครือข่ายหมู่บ้าน 9 ดี เครือข่ายชุมชนสันติสุข เครือข่ายฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นงานวิจัย และมีลิงค์กระดานตอบคำถาม สำหรับผู้มีข้อ สงสัยในการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งฐานข้อมูลทั้งหมดดังกล่าวนี้ จะถูกกำหนดไว้ในแถบ สืบค้นภายในเว็บไซต์โครงการ เป็นต้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนา ระบบสารสนเทศและกิจกรรมการเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนาของ ชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทยประเภทเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย อธิบายรายละเอียด ดังนี้ ด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับข้อพิชชา ช่างขวัญณัฐ (2561: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า 1. นิติระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ลงทะเบียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ที่มีอายุ 19 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในชั้น ปีที่ 1 มีพฤติกรรมใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่บ้าน/หอพัก ซึ่งมี ประสบการณ์ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากกว่า 4 ปี โดยนิสิตเข้าใช้งานสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมง ต่อครั้ง สื่อสังคมออนไลน์ที่นิสิตเข้าใช้งานบ่อย คือ Facebook โดยนิสิตใช้ Smartphone ในการเข้าถึงสื่อสังคม ออนไลน์และใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อความเพลิดเพลินบันเทิง เช่น ดูหนัง, ฟังเพลง, เล่นเกมออนไลน์ 2. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของ นิติระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ลงทะเบียน หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 3.79, SD. = 0.04)

ด้านรูปแบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความถี่ในการเข้าใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5 ครั้งขึ้นไปต่อวัน โดยมีระยะเวลาในการเข้าใช้เทคโนโลยี 5 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน และเข้าถึงเนื้อหาของเทคโนโลยีด้าน การศึกษา ด้านนันทนาการ และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับสินี ธเนศศรียานนท์ (2555: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ (ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ Social Media)” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษา พฤติกรรมของผู้ที่เปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ โดยเป็นผู้ชมภาพยนตร์ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มุ่งศึกษาถึงประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้แก่ Facebook, Youtube, Twitter และ Pantip เพื่อแสวงหาข่าวสารด้านภาพยนตร์แบ่งเป็น 7 ประเภท ได้แก่ การโฆษณา, ตัวอย่างภาพยนตร์ (Movie Trailer), ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์, การวิจารณ์, เพลงประกอบภาพยนตร์, กิจกรรมต่างๆที่ทางบริษัทผู้สร้าง หรือโรงภาพยนตร์ ได้จัดขึ้น และ เบื้องหลัง การถ่ายภาพยนตร์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้แก่ Facebook, Youtube, Twitter และ Pantip จำนวนทั้งสิ้น 282 คน โดยได้กำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane

ที่มีความแม่นยำ การวิจัยนี้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง 2 วิธี ประกอบกัน คือ วิธีสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) และวิธีสุ่มเชิงก้อนหิมะ (Snowball) ในการดำเนินการ เก็บข้อมูลจะใช้แบบสอบถามออนไลน์ เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์คือผู้ที่เปิดรับสื่อสังคมออนไลน์จริง โดยในการดำเนินการเก็บข้อมูลจริงปรากฏว่ามี กลุ่มตัวอย่างเข้าให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ออนไลน์ จำนวน 282 คน ตามที่กำหนด ภายในเวลาอันสั้น จึงไม่จำเป็นต้องใช้วิธีสุ่มเชิงก้อนหิมะ (Snowball) ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมของการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ด้านภาพยนตร์นั้น ค่อนข้างมาก ซึ่งมี Facebook เป็นสื่อที่มีการเข้าถึงมากที่สุด อันดับรองลงมาคือ YouTube เพราะเนื้อหา ของการเปิดรับเป็นสิ่งที่สร้างความบันเทิง และเป็นสิ่งที่ผู้รับสารมีความสนใจ ง่ายต่อการเข้าใจ ในการนำเสนอ และสามารถโต้ตอบกันได้ อย่างรวดเร็วมากกว่าสื่อมวลชนแขนงอื่น ๆ

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เข้ามามีความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยอยู่ในรูปแบบของสื่อต่าง ๆ ทั้งเสียง ภาพและตัวอักษร ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคม ระบบมีสายและไร้สาย รวมทั้งระบบสื่อมวลชน จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเข้าใช้เทคโนโลยี ระดับการเข้าใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทางด้านศาสนา เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลาม ในสังคมไทย การวิจัยนี้จะเป็นงานวิจัยที่จะสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศให้ทุกศาสนาได้เข้าถึงหลักคำสอนและเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการสร้างเครือข่ายสังคมสันติสุขในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

2. ระดับการใช้ประโยชน์ทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย อภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการใช้ประโยชน์จากรูปแบบของเทคโนโลยีที่นิยมใช้และค้นคว้าส่วนใหญ่ จะเป็นการใช้ประโยชน์ทางการศึกษา และการเผยแพร่ สื่อสาร เช่น เว็บไซต์ ยูทูป ใช้ประโยชน์ทางการศึกษา, เฟซบุ๊ก ไลน์ ใช้ประโยชน์ด้านเผยแพร่ สื่อสาร, โทรทัศน์ ใช้ประโยชน์ด้านบันเทิงและการ และจากการสัมภาษณ์ผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า ในส่วนของการเข้าถึงเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ นั้นก็เหมือนกับผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น มีการเข้าถึงเฟซบุ๊ก โดยใช้ประโยชน์เพื่อการเผยแพร่ศาสนาให้กับผู้นับถือ และเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ของทางมัสยิด เป็นการกระจายข่าว ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับกมลวรรณ บุญสาย (2560: บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรม ประโยชน์ และผลกระทบจากการใช้ Facebook ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 2 สาขาวิชา

การตลาด วิทยาลัยเทคโนโลยี อรรถวิทย์พัฒนวิชาการ พบว่า การใช้ประโยชน์จาก Facebook ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปี ที่ 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ สรุปผลวิจัยพบว่า การใช้ประโยชน์จาก Facebook ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปี ที่ 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนทนา แลกเปลี่ยนข้อมูล รูปภาพกับเพื่อนและคนอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ตามทันกระแสสังคมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ เพื่อถามการบ้าน รายงาน โครรงาน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนจากเพื่อน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพื่อศึกษาหาความรู้ ใหม่ ๆ ประกอบการเรียนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. การสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศเพื่อการเสริมสร้างกิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ ด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์ อิสลามในสังคมไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนาในประเด็นการพัฒนา ระบบสารสนเทศเพื่อการเสริมสร้างกิจกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ด้านศาสนาของชาวพุทธ คริสต์และอิสลามในสังคมไทย ได้ระบบสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ซึ่งระบบสารสนเทศนี้จะทำงานด้วยโปรแกรม Web Browser พบว่า สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้ต้องการให้มีการพัฒนาหรือสร้างขึ้นมากมายนับมากที่สุดคือการพัฒนา เว็บไซต์ (Web Site)

ในการดำเนินการสร้างนวัตกรรมที่เป็นเว็บไซต์ ได้มีการสร้างและพัฒนา รูปแบบการเข้าถึงของกลุ่มผู้ใช้บริการให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเบื้องต้น ทางนักวิจัยได้ ดำเนินการสร้างเว็บเพจโดยเบื้องต้นได้ใช้เทมเพลตสำเร็จรูปในการทดลองสร้างและพัฒนา เว็บไซต์ เพื่อการเข้าถึงข้อมูล โดยใช้ชื่อเว็บไซต์ว่าศูนย์การเรียนรู้และการวิจัยพหุวัฒนธรรม (MLCBRBC) โดยในการพัฒนาเว็บไซต์ในครั้งนี้ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเสริมสร้างการเรียนรู้บนพื้นฐานความเท่าเทียมของทุกคนในสังคมและเพื่อสร้างความเข้าใจในการศึกษา ด้านศาสนาบนพื้นฐานความหลากหลาย โดยเน้นการ เสริมสร้าง เท่าเทียม เรียนรู้ จะเป็น การพัฒนาข้อมูลเบื้องต้น แบ่งกลุ่มข้อมูล ดังนี้

- ฐานข้อมูลศาสนาพุทธ
- ฐานข้อมูลศาสนาคริสต์
- ฐานข้อมูลศาสนาอิสลาม

โดย ฐานข้อมูลทั้ง 3 ฐานข้อมูล จะประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของศาสนา องค์ประกอบความสำคัญของศาสนา หลักคำสอน ภาพกิจกรรม

ข่าวประชาสัมพันธ์ ฐานข้อมูลวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและเครือข่ายวิทยาลัยทั่วประเทศ เครือข่ายหมู่บ้าน 9 ดี เครือข่ายชุมชนสันติสุข เครือข่ายฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นงานวิจัย และมีลิงค์กระดานตอบคำถาม สำหรับผู้มีข้อสงสัยในการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งฐานข้อมูลทั้งหมดดังกล่าวนี้ จะถูกกำหนดไว้ในแถบสืบค้นภายในเว็บไซต์โครงการ เป็นต้น

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เข้ามาใช้งานนวัตกรรมและสื่อต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ทางศูนย์การเรียนรู้และการวิจัยพหุวัฒนธรรม จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี การเข้าถึงและการเข้าใช้ที่ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นการอบรมให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุประมาณ 10-15 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สามารถเข้าถึงและเข้าใช้สื่อเทคโนโลยีได้ง่าย โดยเฉพาะการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการใช้เฟซบุ๊ก ไลน์ โพสต์สิ่งต่าง ๆ ซึ่งหากกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ไม่มีความรู้ที่ถูกต้องในการเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบของวิดีโอ หรือ ข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ อาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดและผิดกฎหมาย จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะให้ความรู้กับกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการอบรมให้ความรู้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งาน Google Apps เพื่อนำไปสู่การใช้งานได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในด้านการเรียนการสอน และในชีวิตประจำวัน

เนื้อหาและองค์ประกอบที่ใช้อบรม คือ การใช้และเข้าถึงสื่ออย่างเหมาะสม กฎหมาย พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยเน้นการโพสต์ แชร์ และการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม และ เทคนิคในการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ เป็นต้น โดยในการอบรมได้มีการประเมินความรู้ก่อนการอบรมว่าผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในการสืบค้นหาข้อมูล การโพสต์ แชร์ สิ่งต่าง ๆ บนสื่อโซเชียล มากน้อยเท่าใด ซึ่งผลการประเมินพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องน้อยมาก เนื่องจากเป็นเด็กและเยาวชน จึงยังไม่มีความรู้ด้านกฎหมายต่าง ๆ ทำให้การใช้สื่อเทคโนโลยีของเด็กและเยาวชนเน้นที่การดูสื่อที่เป็นบันเทิงการ ดูหนัง ฟังเพลง และสื่อการเรียนออนไลน์บ้างบางส่วน เป็นต้น และในระหว่างการอบรมให้ความรู้

จากการประเมินจากการซักถามระหว่างการอบรมพบว่ากลุ่มผู้เข้าร่วมอบรมมีการตอบซักถามในข้อสงสัยที่เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี และสามารถตอบข้อซักถามตามที่วิทยากรที่ให้ความรู้ได้ดีมากพอสมควร หลังจากการฝึกอบรมพบว่าผู้อบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีได้ดีขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเชิงปฏิบัติการเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างเป็นระบบและสามารถปฏิบัติได้ ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การใช้สื่อเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆและควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการสรุปผลการใช้หรือประเมินความนิยมการใช้เพื่อการศึกษา ค้นคว้าในแต่ละครั้งและบันทึกเป็นสถิติ เพื่อสามารถนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องความต้องการของผู้ที่ใช้บริการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกผู้ใช้บริการของชุมชน ศาสนาทั้ง 3 ศาสนา ประชาชนชาวบ้าน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญภาครัฐ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี เพื่อสามารถนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องความต้องการของผู้ที่ใช้บริการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการทำกิจกรรมด้านนวัตกรรมว่าส่งผลต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านต่าง ๆ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- สินี ธเนศศรียานนท์. (2555). พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ (ที่ใช้สื่อ สังคมออนไลน์ Social Media). *นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการภาพยนตร์-วีดิทัศน์. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.*
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *สำรวจการมีและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในครัวเรือน พ.ศ. 2553 - 2557*. <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surtec5-1-3.html> (20 กุมภาพันธ์ 2564).

- อพัชชา ช้างขวัญยืน. (2561). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 16(1), 188-197.
- อรอุมา ศรีสุทธิพันธ์. (2545). ความคิดเห็นและพฤติกรรมการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตกับรูปแบบการดำรงชีวิตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร. **นิตยสารมหาวิทยาลัย**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอมิกา เหมมินทร์. (2556). พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. **วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถิติประยุกต์**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.